

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Dramatik i udvalg

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Dramatik i udvalg", i Heiberg, Johan Ludvig: *Dramatik i udvalg*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 583. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl04val-shoot-idm140721242351792/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Dramatik i udvalg

- alle tilfælde afskærer Holberg fra at »give ham ret« (fx i *Jean de France*). – *kunne beqvemme os*: kan affinde os (med).
- 96 *afstikker ved Siden af*: afviger fra. – *Phalisterne*: åndløse personer. – *sentimentale Romaner (...)* *døe af Nervefeber*: karakteristikken kunne passe på den ty. prosaist Aug. Lafontaine (1758-1813). – *Nervefeber*: på Heibergs tid ofte anvendt som en slags universaldiagnose. – *Sørgespil (...)* *slaaes atter ihjel*: den parodiske karakteristik kunne passe på den ty. dramatiker Aug. Kotzebue (1761-1819), se n.t.s. 77.
- 97 *høve*: huer, behager. – *allerede een gang (...)* *dristig vovet*: hentydning til Heibergs eget aldrig opførte lystspil *Dristig vovet halv er vundet* (udk. nov. 1816, men med årstallet 1817 på titelbladet ligesom *Jule-spøg* og *Nytaarsloier*, der udkom måneden efter), en Calderón-pastiche præget af erotiske forviklinger; stykket blev af den samtidige kritik (G. N. Toft og Chr. Molbech) angrebet for sin påstået letfærdige moral (Borup, J. L. H. I, 1947, s. 87-89).
- 98 *Jeg mærker hvad De sigter til (...)* *wedkommende Tilsætninger*: Leanders replik er et koncentrat af Heibergs svar på G. N. Tofts kritik (se foreg. n.): svaret fremkom ligesom sin anledning i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn* (nemlig 1817, nr. 9, optr. i *Pros. Skr. IV*, s. 7ff.). – *curieust*: (i den konservative Jeronimus' mund en typisk Holberg-glose) ualmindelig, subtil, nymodens. – *reflateret Maaneskin (...)* *Elskovstaare (...)* *Himmelstige (...)* *i Drømme (...)* *Gjenklang af et Echo*: Enricos og Blancas parodisk fremstillede gaver til den borgerlige Holberg-familie rummer et vist fællespræg, idet de alle er 1) genkommende ingredienser i (den trivielle del af) sentimental og romantisk kunst og litteratur, 2) æteriske, substans- og farveløse 3) indirekte, formidlede afledninger fra realiteternes (sænbare) verden.
- 99 *Elskovstaare (...)* *farvels Forglemmigei*: allusion til en formulering i Ingemanns *Varners poetiske Vandringer* (1813): »Nu forstaaer jeg denne hede Taare, som faldt tungt paa mit Livs skjønneste Blomster og bortskyllede deres livlige Farver.« (*Procn*, 1813, s. 129). – *Himmelstige, Jakob saae i Drømme*: 1. Mos. 28,12. – *Røst, som har talt i en Ørken*: Johannes Døberen, Matt. 3,1-3, Mark. 1,1-4, Luk. 3,1-4 og Joh. 1,22-23, her en hentydning til B. S. Ingemanns »bibelske Drama« om denne: *Røsten i Ørkenen* (1815), optr. i *Samlede Skrifter I,3 = Samlede dramatiske Digte III*, 1843, s. 131ff. – *rar(e)*: sjælden og (derfor) værdifuld. – *Flygtighed*: (et stof)s evne el. tilbøjelighed til at fordampe.
- 100 *luftige, gjennemsigtige (...)* *Meteorer*: se n.t.s. 99. – *ætherklar(e)*: klar som